

ชื่อวิทยานิพนธ์	การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กรณีอุทยานแห่งชาติวีรเชย(Virachey) จังหวัดรัตนคีรี (Ratanakiri) และจังหวัดสตึงเตร็ง(Steung Treng) ราชอาณาจักรกัมพูชา
ผู้เขียน	นายชก วรรณ
สาขาวิชา	การจัดการการบริการและการท่องเที่ยว(หลักสูตรนานาชาติ)
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การศึกษา “การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนกรณีอุทยานแห่งชาติวีรเชย (Virachey) จังหวัดรัตนคีรี (Ratanakiri) และจังหวัดสตึงเตร็ง (Steung Treng) ราชอาณาจักรกัมพูชา” มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะพิจารณาถึงสถานการณ์การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตอุทยาน การศึกษาถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบันและยุทธศาสตร์การจัดการของอุทยานแห่งชาติวีรเชย ศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการนำเสนอแนวทางการวางแผนและการศึกษาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ ของราชอาณาจักรกัมพูชาในอนาคต

การเก็บข้อมูลได้มาจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งรวมถึงโครงการจัดการพื้นที่คุ้มครองและความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity and Protected Areas Management Projects) ของอุทยานแห่งชาติวีรเชย ตัวแทนของชุมชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเยือน

การศึกษานักท่องเที่ยวที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติวีรเชยได้ทำการศึกษาจากประชากรนักท่องเที่ยวทั้งหมด 28 ราย เนื่องจากมีจำนวนน้อยจึงได้สำรวจความคิดเห็นของประชากรทั้งหมดของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่สนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติวีรเชยทางภาคเหนือของราชอาณาจักรกัมพูชา ในช่วงวันที่ 1-30 มกราคม 2549 นอกจากนี้ได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวแทนของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามกับ ผู้นำท้องถิ่น ผู้บริหารระดับท้องถิ่น หัวหน้ากลุ่ม (Chas Tum Phum) ผู้ใหญ่บ้าน และท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว ใช้โปรแกรม SPSS เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้มาเยี่ยมอุทยาน และการรับรู้ของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานในชุมชนของตน การศึกษาเรื่อง “ศักยภาพและสถานภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติวีรเชย” ได้มีการศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมที่มีอยู่จริงและการออกสำรวจพื้นที่จริง

การศึกษากการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การจัดการของอุทยานแห่งชาติได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ตัวแทน 4 คนจากโครงการจัดการ

พื้นที่คุ้มครองและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการอุทยานแห่งชาติ
วีระชัย เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่การพัฒนาชุมชน หน่วยป้องกันอุทยาน โดยวิธีการเฝ้า
สังเกตและการประเมิน

ผลการศึกษาบ่งชี้ว่าอุทยานแห่งชาติวีระชัย มีศักยภาพปานกลางที่จะพัฒนาเป็น
แหล่งท่องเที่ยวอุทยานที่มีความยั่งยืน องค์ประกอบความยั่งยืนประกอบด้วยสภาพทางกายภาพ
การจัดการ กิจกรรมและกระบวนการทางธรรมชาติและวัฒนธรรมการท่องเที่ยว และองค์กรและ
การมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษายังพบว่าชุมชนท้องถิ่นส่วนมากพึงพอใจกับการพัฒนาใน
อุทยานรวมทั้งในชุมชนของตนเอง อย่างไรก็ตามมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องมีการพัฒนา
โครงสร้างพื้นฐานในชุมชนก่อนที่จะมีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยาน

ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นด้วยว่าผู้มาเยี่ยมชมส่วนมาก (88%) มีความพึงพอใจ
กับประสบการณ์การมาเที่ยวอุทยาน ผู้มาเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติวีระชัย ส่วนมากชอบและ
ประทับใจการท่องเที่ยว ความหลากหลายของพันธุ์พืช เช่น พวกเฟิร์นบางชนิด และการเฝ้าดูสัตว์
ป่า เช่นการดูนก และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ และภูมิทัศน์อุทยาน น้ำตกและลำธาร สิ่ง
จำเป็นต้องมีให้บริการในอุทยานประกอบด้วยสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับอุทยาน มัคคุเทศก์ที่มีความรอบรู้
ทางเดินป่า น้ำดื่มที่สะอาด ที่ทิ้งขยะ แผนที่อุทยาน สถานที่วางแคมป์และที่ค้างแรมกับชาวบ้าน
ล้วนแล้วเป็นบริการที่นักท่องเที่ยวต้องการ ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมอุทยานคือ
มีความต้องการที่จะเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนกลุ่มน้อย มากไปกว่านั้นการอยู่ใกล้ชิดกับ
ธรรมชาติและภูมิทัศน์ที่ใหม่แปลกตาก็เป็นความคาดหวังสูงสุดที่นักท่องเที่ยวต้องการมาเยี่ยมชม
อุทยานแห่งชาติวีระชัย

ข้อเสนอแนะบางประการสำหรับการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวยั่งยืนที่
สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาในอนาคตประกอบด้วย ประการแรก เพื่อการจูงใจให้
นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม ชุมชนท้องถิ่นควรรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกาย กิจกรรม
ทางวัฒนธรรม งานฝีมือ อาหารและรูปแบบบ้านแบบดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้ควรบรรจุอยู่ใน
วางแผนและการจัดการอุทยานแห่งชาติวีระชัย ประการที่สอง ผู้มีอำนาจในจังหวัดรัตนคีรีควร
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสนามบินเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวและเพื่อสร้างความ
พึงพอใจและลดปัญหาความยากจนของชุมชนลง ประการที่สาม ผู้มีอำนาจในอุทยานแห่งชาติวีระ
ชัยควรปรับปรุงการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานให้ง่ายขึ้น มีการจัดการพื้นที่ การจัดการ
มลพิษ คุณภาพของการบริการสารสนเทศ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการที่นักท่องเที่ยว
เรียกร้องให้มีในอุทยาน การส่งเสริมสุขภาพและตัวชี้วัดความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่มี
มาตรฐานสูง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการในอุทยานแห่งชาติวีระชัยมาก
ขึ้น

Thesis Title	Sustainable Tourism Planning and Management: The Case of Virachey National Park, Ratanakiri and Steung Treng provinces, Kingdom of Cambodia
Author	Mr. Sok Vanna
Major Program	Hospitality and Tourism Management (International Program)
Academic Year	2006

ABSTRACT

The objectives of the study “Sustainable Tourism Planning and Management: The case of Virachey National Park, Ratanakiri and Steung Treng provinces, Kingdom of Cambodia” were to study the existing situation of tourism development in the park, to study the existing tourism development plan and management strategy of Virachey National Park, to study stakeholders’ perception on tourism development and to propose guidelines for sustainable tourism planning and management that could be applied in the future development in other protected areas in Cambodia.

The data was collected from the stakeholders including the officer group of Biodiversity and Protected Areas Management Projects (BPAMP) for Virachey National Park, the representatives of local communities and international visitors to the park. Because of small number of visitors travelled to the Virachey National Park, the data was collected through 28 sets of questionnaires with the total population of international visitors who were interested in Ecotourism in northeast Cambodia and traveled to Virachey National Park during the period of 01-30 January 2006. In addition, 28 interview questionnaires were also conducted with the representatives of local community including head of commune, commune council committee, tribal chiefs (Chas Tum Phum), heads or deputy

heads of villages, and local community with tourism involvement and community participation in tourism planning and management in the park as well as in their community. The SPSS programme was used to analyze the level of visitors' satisfaction with the park and the level of local communities' perception on tourism development in the park and in their community. The study of the potential and the existing situation of tourism development in Virachey National Park was examined by the review of literature and on-site observation.

The study of existing tourism development plan and management strategy in the park was also done by qualitative analysis of interviewing with 4 representatives from the Biodiversity and Protected Areas Management Project for Virachey National Park including Director of Virachey National Park, Warden Tourism, Warden Community Development, Warden Park Protection, and by observation and self-assessment.

The results of the study indicated that Virachey National Park has moderate potentiality to be developed as tourist attraction for sustainable tourism development in the park. The components with moderate potential are physical condition, management, activities and process of natural and cultural tourism, and organization and participation of the local community. The study also found that most local communities satisfy with tourism development in the park as well as in their community. However, the basic infrastructures in their community are essential to be developed first before implementing the tourism planning in the park.

The results also indicated that most visitors (88%) were satisfied with their experiences in the park. Most visitors to the Virachey National Park were captivated by national park sightseeing, diversity of vegetations such as certain kinds of ferns and also for wildlife viewing such as bird watching and large mammals, and national landscapes, waterfalls and streams were their main preferences after visiting the park. Books and

other printed material about the park, knowledgeable tour guides, trails, fresh drinking water, litter disposal, and map of the park, camping and homestay were the services which visitors would like to have available in the park. The visitors' expectations about their trips to the park were to learn about the way of life and traditional culture of indigenous minority group. Moreover, being close to the nature and viewing new landscapes are their highest expectation of visiting Virachey National Park.

Some guidelines for sustainable tourism planning and management were recommended to be applied in the future development. Firstly, the local community should maintain and preserve traditional dresses, cultural activities, art handicraft and food and the original house style which are very captivating to visitors. This should be included in the sustainable tourism planning and management in the Virachey National Park. Secondly, Ratanakiri provincial authority should develop the basic infrastructure and the airport to support the tourism development and to satisfy and help reduce poverty of the local community. Thirdly, the Virachey National Park authority should improve ease of accessibility to the attractions, area management, management of pollution, quality of information services, develop the basic infrastructure and services that visitors would like to have available in the park, maintain and keep improving high performance of visitor health and safe indicators, increase local communities participation in tourism planning and management in Virachey National Park.